

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ

İŞİTME YETERSİZLİĞİ

Ankara, 2016

- Bu modül, Mesleki ve Teknik Eğitim okul / kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- PARA İLE SATILMAZ.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. İŞİTME YETERSİZLİĞİ.....	3
1.1. İşitme Duyusu	3
1.1.1. İşitme Duyusunun Tanımı	3
1.1.2. İşitme Anatomisi ve İşleyişi	3
1.1.3. İşitme Duyusunun Özellikleri.....	6
1.2. İşitme Yetersizliği	6
1.2.1. Tanımı ve Sınıflandırma	6
1.2.2. İşitme Yetersizliği Nedenleri	8
1.2.3. İşitme Yetersizliği Olan Bireylerin Gelişimsel Özellikleri.....	9
1.2.4. İşitme Yetersizliğinde Yaygınlık	12
1.2.5. İşitme Yetersizliğini Önleme	12
UYGULAMA FAALİYETİ	13
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	14
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	17
2. İŞİTME YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERİN EĞİTİMLERİ	17
UYGULAMA FAALİYETİ	21
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	22
MODÜL DEĞERLENDİRME	23
CEVAP ANAHTARLARI	25
KAYNAKÇA	26

AÇIKLAMALAR

ALAN	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
DAL	Özel Eğitim Dalı
MODÜLÜN ADI	İşitme Yetersizliği
MODÜLÜN SÜRESİ	40/16
MODÜLÜN AMACI	İşitme yetersizliği olan bireylerin özellikleri ve eğitimleri ile ilgili bilgi ve beceriler kazandırmaktır.
MODÜLÜN ÖĞRENME KAZANIMLARI	İşitme yetersizliğini ve işitme yetersizliği olan bireylerin eğitimlerini açıklayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf, erken çocukluk eğitim kurumları, özel eğitim kurumları, rehberlik araştırma merkezleri, özel ve kamu kurum ve kuruluşlarında bulunan eğitim odaları Donanım: Hikâye kitapları, oyun kitapları ve oyuncaklar, kuklalar, maskeler, kostümler, slaytlar, oyunlarda kullanılan yardımcı araç gereçler, televizyon, VCD, Projeksiyon vb.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Çocuk gelişimi ve eğitiminde, erken çocukluk eğitimi ve özel eğitim önemli bir yer tutar. Duyularımız aracılığıyla dış dünyayı algılar ve tanırız. Duyulardan birinin eksikliği yaşamı son derece olumsuz etkiler. Konuşma ve iletişim becerilerinin kazanılması işitme duyusuna bağlıdır. İnsanı diğer canlılardan farklı ve üstün kılan konuşmanın gelişmesi için işitme duyusu önemlidir.

Engellilerin varlığı insanlık tarihi kadar eski olmakla beraber çağdaş anlamda eğitimleri yenidir. Anlayış ve uygulama olarak değişik aşamalardan geçmiş olan özel eğitim, son yıllarda genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak kabul görmektedir. Günümüzde engelli çocukların eğitimine verilen önem giderek artmaktadır. Her insan gibi engellilerinde hayatın her alanında kimseye muhtaç olmadan varlıklarını sürdürmesi en doğal haklarıdır. İşitme yetersizliğinden dolayı, özel eğitime ihtiyacı olan çocuklar için uygun eğitim ortamlarının düzenlenmesi ve yaygınlaştırılması, kaynaştırma eğitiminden yararlanılması ve mesleki eğitim ile topluma kazanılması gerekir. Bu konuda alanda yetişmiş elemanlara ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu modülde; işitme yetersizliği olan bireyleri tanıyarak, işitme yetersizliklerine uygun etkinlik hazırlayabilmek için yeni bilgi ve beceriler kazanacaksınız. İşitme yetersizliği olan çocukların gelişim özelliklerini öğrenerek, bu alandaki gelişimlerini destekleyebileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

ÖĞRENME KAZANIMI

Uygun ortam sağlandığında İşitme yetersizliğini açıklayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- İşitme duyusu ve işitme yetersizliği konusunda internet ve değişik kaynaklardan bilgi ediniz.
- Elde ettiğiniz bilgileri raporlaştırarak arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Çevrenizde bulunan özel eğitim kurumlarını ziyaret ederek, işitme engellilerin eğitimi ile ilgili bilgi alınız.
- Edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşarak konu ile ilgili gazete hazırlayınız.

1. İŞİTME YETERSİZLİĞİ

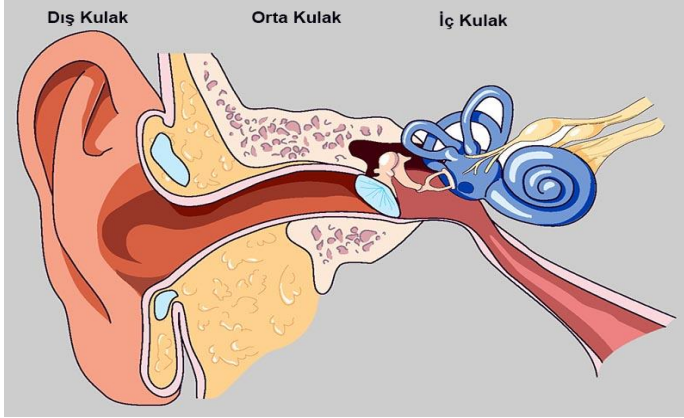
1.1. İşitme Duyusu

1.1.1. İşitme Duyusunun Tanımı

Doğum anından başlayarak çocuklar pek çok bilgiyi, işitme duyularını kullanarak öğrenirler. İşitme duyusu, ses olarak adlandırdığımız mekanik titreşimleri ortaya çıkarabilme yeteneğidir. İşitmenin gerçekleşebilmesinde etkili ve önemli rolü olan organımız kulaktır. İşitmenin yanı sıra vücudun dengesinin sağlanmasında da görevlidir.

1.1.2. İşitme Anatomisi ve İşleyişi

Kulak; Şekil 1’de görüldüğü gibi dış kulak, orta kulak, iç kulak (koklea) olmak üzere üç bölümden oluşur.

Şekil 1.1: Kulağın bölümleri

Dış kulak; kulak kepçesi, dış kulak kanalı ve kulak zarı olmak üzere üç bölümden oluşur.

Kulak kepçesi, kıkırdak bir yapıdan oluşur ve havadan yayılan titreşimleri toplayarak dış kulak kanalına iletmek ve ayrıca sesin yönünün belirlenmesine yardımcı olmak görevini üstlenir.

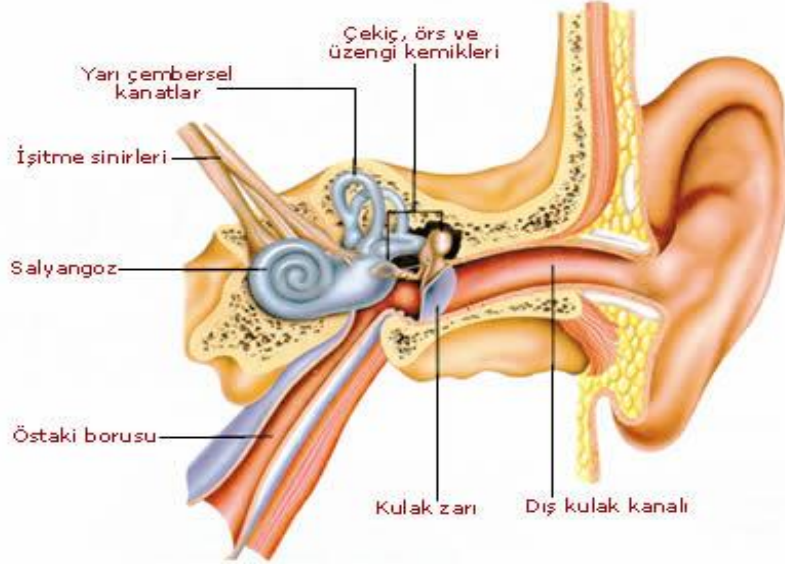
Dış kulak kanalı, yaklaşık iki buçuk santimetre olup içi hava doludur. Kulak kanalının dışa açılan bölümlerinde kıllar ve kıllı bölgenin iç kısmında salgı bezleri vardır. Bu bezlerden salgılanan kulak kiri ve kıllar kulağı tozdan ve içine küçük nesnelere kaçmasından korur.

Kulak zarı dış kulak ve orta kulağın sınırlarını belirler. Kulak zarının konumu, başın dik kısmına yapılabilecek darbeler sonucu hasara uğramasını önleyebilecek bir biçimdedir.

Dış kulağın işitmedeki en önemli görevi, konuşmaları anlamada önemli frekanslar olan (2000-4000 Hz) gelen sesi kendiliğinden 10-20 desibele yükseltmesidir. Yani dış kulak doğal bir yükselticidir. Dış kulağın işitmedeki diğer bir görevi de ses dalgalarını orta kulağa iletmek ya da ulaşmasında aracılık etmektir.

Orta kulak, kulak zarı ile başlar ve oval pencere ile sona erer. Kulak zarı ve iç kulak arasında mekanik bir iletim sağlar. Orta kulağın dış kulak ve boğaz ile bağlantısı vardır. Burada mekanik iletimi çekiç, örs, üzengi adı verilen kemikler sağlar. Bu üç kemikçikten çekiç kulak zarı ile üzengi ise salyangozda (cochlea) bulunan oval pencere ile sürekli ilişki halindedir. Orta kulak, dış kulaktan iç kulağa giden akustik enerjinin miktarını çoğaltma ve iç kulağı aşırı yüksek seslerden koruma görevini gerçekleştirir.

Ayrıca burada bulunan burun ve boğaz boşluğuna açılan, orta kulağın dışarıdaki hava ile bağlantısını sağlayan östaki borusu ise dış ve orta kulak arasındaki basıncın dengelenmesini sağlar.

Şekil 1.2: Kulağın yapısı

İç kulak, yarım daire kanalları ve salyangozdan oluşan kısımdır. Kulağın en karmaşık yapı ve işleyişine sahip olan iç kulak oval ve yuvarlak pencereler ile orta kulağa açılır.

İç kulaktaki yarım daire kanalları vücudun dengesi ile ilgilidir. Salyangoz kendi merkezi etrafında iki buçuk defa kıvrım yapan bir kanaldır. Kanal, başlangıç noktasında geniş, sonuna doğru gittikçe incelen, konik bir boru biçimindedir. Kanal orta yerinden bir zarla ikiye bölünmüştür. İçi sıvı dolu olan kanalın iç kısmının ortasında işitme sinirlerinin toplandığı korti diye adlandırılan bir organ bulunur. Yarım daire kanallarından ve işitme sinirlerinden toplanan uyarıcılar iç kulaktan beyne ulaşır.

Etkinlik: Yaratıcı drama

Isınma çalışması: Sınıf-salon rahat hareket edilebilecek şekilde düzenlenir. Öğrenciler önce hareketli müzik eşliğinde ritmik olarak yürür. Her müzik durdurulduğunda öğretmenin yönergelerine uygun olarak yanında bulunan arkadaşının elini tutar, koluna girer, burnuna, kulağına dokunur.

Daha sonra neredesin oyunu oynanır. Öğrenciler çember oluşturur, gönüllü iki kişi belirlenir. Dairenin içine alınarak, birinin gözleri bağlanır. Gözleri kapalı olan “neredesin?” sorusunu sorar. “buradayım” cevabını vererek hareket eden arkadaşını yakalamaya çalışır.

Konsantrasyon çalışmasında öğrenciler gözlerini kapatarak, önce sınıf içindeki sesleri dinler. Gözler açılarak neler işitildiği açıklanır. Sınıf dışındaki, bina içindeki sesler dinlenerek, neler işitildiği açıklanır. Son olarak, binanın dışındaki sesler dinlenir. İşitilen sesler ve öğrencilerin hissettikleri ile ilgili görüşler alınır.

Canlandırma: Dođaçlama

Öğrenciler gruplara ayrılarak, aşağıdaki paragraf okunur. Dođaçlama ile öykünün genişletilerek canlandırılması istenir. “Aysun, sınıflarına yeni gelen işitme engelli arkadaşı Zehra ile iletişim güçlüğü yaşamaktadır. Annesine Zehra’nın durumundan bahseder ve işitme duyusunun önemi hakkında sorular sorar. Bu durum karşısında anne, Aysun’un kulaklarını kapatmasını ister. Televizyonda yabancı bir kanalı açarak sesini kısar ve Aysun’un bir süre izlemesini sağlar.”

Çalışmanın değerlendirmesi işitme duyusunun işleyişine dikkat çekilerek grupla birlikte yapılır.

1.1.3. İşitme Duyusunun Özellikleri

İşitme diğer duylularla kıyaslandığında, devamlılık gösteren bir özelliğe sahiptir. Örneğin uykuda iken görme duyusu iş görmez. Ama işitme duyumuz çalışır. İşitmenin devamlılığı bu duyunun istemsiz çalışma özelliğı ile açıklanabilir. İşitmenin gerçekleşmesi için sesin olması gerekir. Ses cisimlerin titreşmesiyle oluşan ve dalgalar hâlinde yayılan bir tür enerjidir. Üç özelliğı vardır. Bunlar şiddet, kalite, frekanstır.

➤ Sesin özellikleri;

- **Sesin şiddeti:** Belli bir sese kaynaklık eden cismi titreştiren güç, sesin özelliğini etkiler ve belirler. Bu sesin şiddetidir. Cismi titreştiren güç ne kadar fazla ise ses o kadar şiddetli olur. Şiddet ölçü birimi desibeldir (dB).
- **Sesin kalitesi:** Bazen ses tonu, kalite, ses rengi olarak da ifade edilir. Sesi başka seslerden ayırmamızı sağlayan ve sesleri birbirinden farklı kılan niteliktir.
- **Sesin frekansı:** Cismin bir saniyedeki titreşim sayısı frekans olarak adlandırılır. Frekans ölçü birimi hertzdir. Kısaca Hz şeklinde yazılır.
 - Titreşim sayısı fazla olan sesler tiz, ince çıkar.
 - Titreşim sayısı az olan sesler ise pes, kalın çıkar.
 - İnsan kulağı yaklaşık olarak 16–20 000 Hz arasındaki ses dalgalarını duyabilir. Yaş ilerledikçe üst sınır frekansları giderek azalır.

1.2. İşitme Yetersizliğı

1.2.1. Tanımı ve Sınıflandırma

Genel olarak işitme yetersizliğı; bireyin işitme testinden aldığı sonuçların normal işitme sınırlarından belirli derece farklılık göstermesi, bireyin dil kazanımını engellemesi ve kişinin gerekli düzeltmelere rağmen gelişim, uyum ve iletişimdeki görevlerini yerine getirememesi şeklinde tanımlanabilir.

İşitme yetersizliğinin sınıflandırması, yetersizliğin derecesine, oluş zamanına, oluş yerine göre yapılmaktadır.

➤ İşitme yetersizliğinin derecesine göre sınıflandırma

15 desibel (dB) ve daha az işitme yetersizliğine sahip olan çocuğun işitmesinde bir problem olmadığı için sınıflandırma 16 desibel (dB) ve üstündeki işitme kaybı için yapılmaktadır.

İşitme yetersizliği derecesine göre sınıflandırma aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

10-15 dB	Normal işitme	İşitmede problem yoktur.
16-25 dB	Minimal (çok hafif derecede işitme kaybı)	Bazı sesleri (çağlayan sesi, yaprak hışırtısı gibi) duyma ve ayırt etme güçlüğü vardır.
26-40 dB	Hafif (hafif derecede işitme kaybı)	Konuşma seslerinin bazı- larını duyabilme güçlüğü vardır. Fısıltı ile konuşma- ları duyamaz.
41-55 dB	Orta derecede işitme kaybı	Karşılıklı konuşmaları anlamada güçlük çeker.
56-70 dB	Orta ileri derecede işitme kaybı	İşitme cihazı olmadan konuşmaları anlayamaz ve takip edemez.
71-90 dB	İleri derecede işitme kaybı	Konuşma seslerini duya- maz. Sadece çevredeki şiddetli sesleri duyabilir.
91 dB ve üzeri	Çok ileri derecede işitme kaybı	Konuşma seslerini duya- maz. Çok yüksek şiddet- teki sesleri duyabilir.

Tablo 1.1: İşitme yetersizliği derecesine göre sınıflandırma

➤ İşitme yetersizliğinin oluş zamanına göre sınıflandırma İşitme yetersizliğinin oluş zamanına göre, dil öncesi ve dil sonrası işitme yetersizliği olmak üzere iki grupta incelenmektedir.

- **Dil öncesi işitme yetersizliği:** Sözel dili öğrenmeden önce oluşan işitme kaybıdır. Erken yaşlardaki alıcı dilin önemli olduğunu vurgulayan dilbilimciler, dili kazanmadan önce oluşan işitme kaybı yaş sınırının on sekizinci aydan öncesini kapsadığını, altıncı ay ya da on ikinci aylarda oluşan kayıplarda güçlüklerin daha da arttığını belirtmektedirler.
- **Dil sonrası işitme yetersizliği:** Temel dil becerilerini öğrendikten sonra oluşan işitme kaybıdır. Beş ya da altı yaştan sonra işitme kaybı yaşayan çocuklar konuşma ile ilgili temel birikimlere sahip oldukları için konuşmalarını geliştirebilirler.

- İşitme yetersizliğinin oluş yerine göre sınıflandırma
 - **İletimsel işitme yetersizliği:** Sesin algılanmasında değil, sesin iletiminde bir sorun vardır. Genellikle bu tür işitme kayıpları, tıbbi müdahale ve uygun işitme cihazları ile olumlu sonuçlanabilir.
 - **Duyusal-sinirsel işitme yetersizliği:** İç kulakta bulunan işitme sinirlerinin zarar görmesi sonucu ortaya çıkar. Genellikle genetik faktörler etkilidir. Tıbbi tedavi yetersizdir. Bu tip işitme kaybının tek tedavi yolu işitme cihazı ve özel eğitimidir. Bu tip kayıplar, iletimsel işitme yetersizliğine göre daha ağır ve kalıcıdır.
 - **Karma işitme yetersizliği:** Hem iletimsel hem de duyuşal-sinirsel işitme kaybı türlerinin bir arada görülmesidir.
 - **Merkezi işitme yetersizliği:** Dış ve orta kulağın görevini yapmasına, iç kulak ve işitme sinirlerinin normal çalışmasına rağmen merkezi sinir sisteminde meydana gelen zedelenme sonucu ortaya çıkan işitme kaybıdır.
 - **Psikolojik işitme kaybı:** İşitme organlarının yapısı ve işleyişinde bir bozukluk olmamasına rağmen bazı bireylerde işitme gerçekleşmez. Psikolojik işitme kaybı çoğunlukla aniden ortaya çıkar.

1.2.2. İşitme Yetersizliği Nedenleri

İşitme yetersizliğinin nedenleri; doğum öncesi, doğum anı ve doğum sonrası nedenler şeklinde gruplandırılmaktadır.

- Doğum öncesi nedenler

Doğum öncesi dönem annenin hamileliği sırasında bebeğın ve annenin sağlık durumunu kapsamaktadır. Bu dönemdeki işitme kayıplarının nedeni şu şekilde sıralanabilir.

Ailede ve yakınlarında işitme kaybının olması

- Annenin X ışınlarına maruz kalması
- Hamilelik döneminde annenin geçirdiğı enfeksiyon hastalıkları
- Hamilelik döneminde annenin ilaç ve alkol kullanması, sigara içmesi
- Hamilelik döneminde geçirilen kazalar
- Kan uyuşmazlığı
- Doğuştan gelen kulak yapısındaki bozukluklar

- Doğum anı nedenler

Doğum anında bazı etkenler o ana kadar normal bir gelişim gösteren bebeğın işitmesini yetersiz hale getirebilir. Doğum anında işitme kaybına neden olan etmenler şu şekilde sıralanmaktadır:

- Zor doğum
- Sezaryen doğum
- Çarpmalar ve diğerk kazalar

- Doğum ağırlığının düşük olması
 - Kan uyuşmazlığı sebebiyle kandaki bilirubin seviyesinin çok fazla yükselmesi
 - Bebeğin oksijensiz kalması
- Doğum sonrası nedenler
- Bebeğin geçirdiği hastalıklar (kızıl, kızamık, menenjit, boğmaca, difteri, kab kulak, enfeksiyon hastalıkları)
 - Yüksek titreşimli sese maruz kalmak
 - Çocuğun kaza geçirmesi
 - Çocuklara verilen yüksek dozdaki antibiyotikler

1.2.3. İşitme Yetersizliği Olan Bireylerin Gelişimsel Özellikleri

İşitme yetersizliği olan çocuklar, normal gelişim gösteren çocuklara göre farklı özellikleri gösterdikleri için işitme yetersizliği olan çocukların gelişimsel özelliklerinin bilinmesi gereklidir.

- İletişim ve dil gelişimi
- İşitme yetersizliği olan çocuklar da normal çocuklar gibi çevrelerindeki kişi ve nesnelere ilgilidir. Normal işiten çocuklarla aralarındaki fark, sesleri algılayarak ve ifade ederek kurdukları iletişimdir.
 - İşitme yetersizliği olan çocukların anne-babası onunla iletişim kurabilmek için önce çocukla göz kontağı kurmak zorundadır.
 - Dil gelişimi, işitme engellilerin en çok etkilendiği gelişim alanlarından birisidir. Sesleri işitemeyen ve sözel uyaranları algılayamayan çocuğun dil kazanımı tam olarak gerçekleşmez.
 - Hayatın ilk yıllarında işitme yetersizliği olan çocuklar, dil gelişimi açısından işiten yaşlılarına benzer bir gelişim gösterirler. Çok ileri derecedeki işitme yetersizliği olan bebekler, sadece görme alanı içindeki nesne ve olaylarla ilgilenirken, işiten çocuklar işittikleri seslere tepki verirler ve kendi çıkardıkları sesleri duyup kontrol ederler.
 - İşitme yetersizliği olan çocukların sözel tepkileri normal işiten çocuklara göre daha azdır.
 - İşitme yetersizliği olan çocuklarda yaşamın ilk yıllarından normal çocuklar gibi tepkiler gözlemlenirken, ses çıkarmalar yaklaşık 9. Aydan sonra kaybolur, ses taklitleri ortadan kalkar, sesin kaynağına yönelme davranışı görülmez.
 - İşitme yetersizliği olan çocuklar işiten çocuklar gibi tesadüfi öğrenmeleri gerçekleştiremez ve gelişimlerini tamamlamak için destek eğitime ihtiyaç duyarlar.
 - İşitme yetersizliği olan çocuğun dili kullanmanın yanında anlamada da güçlükleri olabilir. Çocuk duyduğu konuşmaları yorumlamada zorlanabilir.

- İşitme yetersizliği olan çocuklar, yazı yazarken kelime atlama ve kelimeleri yanlış yazma hatalarını sıklıkla yapabilirler.
- Zamir, takı ve sıfatların kullanımında hata yapabilirler.
- Kelime hazinesi normal işitenlere göre daha yavaş gelişir.
- Somut kelimeleri (kedi, kırmızı, kalem gibi) soyut kelimelere göre (önce, eşit, kıskanmak gibi) göre daha kolay öğrenirler. Genellikle kelimelerdeki takıları atlarlar.
- İşitme kaybı olan çocuklar normal işiten yaşlılarını özel eğitim almadan yakalayamazlar.
- İşitme kayıplı çocuklar aynı kelimeye ait birden fazla anlamı yorumlamakta zorlanırlar.
- Daha kısa ve basit cümleleri anlayabilir ve ifade edebilirler.
- Konuşma ve yazılı dile ait karmaşık cümleleri (etken ve edilgen cümle yapıları gibi) anlamakta güçlük çekerler.

➤ Motor gelişim

- İkinci bir özü olmayan çocuklar, oturma, emekleme, yardımla yürüme, ayakta durma ve yürüme gibi temel motor gelişim aşamalarına normal işiten çocuklarla aynı hız ve sırada erişmektedir.
- İşitme yetersizliği olan çocuklar normal işiten yaşlılarına göre görsel-motor koordinasyon gerektiren ayakkabı bağcıklarını bağlama, ipe boncuk dizme gibi bazı becerilerde güçlüklerle karşılaşabilirler.
- İşitme yetersizliği olan çocuklarda geri geri yürüme, ip üzerinden atlama ve bunun gibi genel vücut koordinasyonunun sağlanması ve dengeyi gerektiren hareketlerle, düğme iliklemek gibi görsel-motor koordinasyonu gerektiren bazı becerilerde güçlük gözlenebilmektedir.

➤ Zihinsel gelişim

- İşitme yetersizliği olan çocuk, normal yaşlılarına göre dili kullanamadığı için zihinsel gelişiminde gerilikler gösterebilir.
- İşitme engelli çocuk açık ve anlaşılır konuşmaya sahip olmadığı için düşüncelerini ifade etme ve başkalarının düşüncelerini anlamada sorunlar oluşmaktadır.
- İşitme yetersizliği olan çocukların zihinsel becerilerdeki gecikmeleri, eğitim ve yaşantı eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Bu çocuklara yeteri kadar uyarıcı verilemediğinden öğrendiklerini pekiştirip davranış haline getiremeyebilirler.
- İşitme yetersizliği olan çocuklarda işitme ile sağlanan bilginin az olmasından dolayı bu çocukların dil ve kavram gelişimlerinde yetersizlik görülebilmektedir.
- Erken tanılandıklarında ve erken eğitime alındıklarında, birçok çocuk, yetersizliğine rağmen akranlarını yalnızca birkaç yıl geriden takip eder.

- İşitme yetersizliği olan çocuklar çevre ile ilgili bilgi edinmek için görme, dokunma, tat alma ve koklama duyuları ile işitme duyusunun eksikliğini gidermek zorunda kalırlar. Özellikle seslerin ait oldukları nesne, kişi ve olayları ve bunların ilişkilerini anlamakta güçlük çekerler. Buna bağlı olarak düşünme, karar verme, yorumlama, sebep–sonuç ilişkilerini değerlendirmede yetersiz oldukları gözlenmektedir.
- İşitme yetersizliği olan çocuklar, dil ediniminde ve kavram gelişiminde yaşadıkları güçlüklerden dolayı, okuma yazma gibi dilin kullanımını gerektiren akademik becerileri kazanmada problem yaşayabilmektedir.

➤ Sosyal-duygusal gelişim

- Aileler çocuğun yetersizliğini fark ettikten sonra reddetme ve inkâr gibi çocukla ilişkilerinin azalmasına neden olan bir takım süreçlerden geçerler. Bu durum çocuğun sosyal ve duygusal gelişimine olumsuz bir zemin oluşturur.
- Aile ile olan iletişim azlığı zamanla toplum içindeki iletişime de yansır.
- Akranların ve öğretmenlerin çocukla daha kolay ve etkili iletişime girmesi ile çocuk sosyal kuralları, konuşmada kullanılan kuralları, farklı durumlara uygun tepki vermeyi, kişilerle yakın ilişkiler kurmayı öğrenebilir.
- İşitme yetersizliği olan çocuklar ihtiyaçlarını sözlü olarak ifade etmeden yetersiz kalırlar.
- Çocuğun ailesi ve arkadaşları duygularını anlamakta zorlanabilirler. Böyle durumlarda işitme yetersizliği olan çocuklar kendilerini kötü hissedebilirler ve kendilerine olan güvenleri zedelenebilir.
- İleri ve çok ileri derecede işitme yetersizliği olan çocuklar diğer çocuklardan ayrı bir eğitim sürecinde ise okulda yalnızlık, arkadaşsızlık ve mutsuzluk gibi duygular yaşarlar.
- Çocuğun konuşulanları anlamada yaşadığı güçlükler aile ve sınıf ortamında uyumsuzluk yaratabilir.
- İşitme yetersizliği olan çocuklar normal işiten yakınları ile yakınlık kurma ve sosyal kaynaşma için yeterli değildir.
- İşitme yetersizliği olan çocuk sosyal iletişim ve etkileşim yeteneklerinden yoksun oldukları için konuşmayı başlatma, devam ettirme, paylaşma ve birlikte oyun oynama gibi becerileri geliştirememektedir.
- Sosyal uyumun temel bileşenlerinden biri olan sosyal davranışların gelişimi de işitme kaybından olumsuz yönde etkilenir. Bu olumsuzluk klinik boyutta, davranış problemleri olarak adlandırılır. İşitme yetersizliği olan bireylerde normal işiten bireylere göre daha sık davranış problemlerine rastlanmaktadır.
- İletişim eksikliği nedeniyle işitme yetersizliği olan bireylerin kendilerini zaman içinde toplumdan izole etmesine sebep olur. Bu izolasyon, bireyin yalnız, utangaç ve içe kapanık olmasına yol açar.

1.2.4. İşitme Yetersizliğinde Yaygınlık

Türkiye’de özel gereksinimli bireylerin genel nüfusa oranı, Tük (Türkiye İstatistik Kurumu) 2002 verilerine göre %12,29 olup, işitme engellilerin genel nüfusa oranı ise %0,37’dir.

Ülkemizde işitme yetersizliği olan çocukların çoğunlukla başarısız olmalarının nedenleri; destek hizmetlerinin yeterli olmaması, sınıf mevcutlarının fazla olması ve ortam düzenlemesinin yeterince yapılmamasından kaynaklanmaktadır.

1.2.5. İşitme Yetersizliğini Önleme

İşitme yetersizliğini önlemede öncelik, yetersizliğe sebep olabilecek durumların ortadan kaldırılmasına yönelik tedbirler alınmasıdır. Sağlık ve aile eğitimine önem verilmelidir. Doğum öncesi anne sağlığına dikkat etmeli, düzenli aralıklarla doktor kontrolünden geçmelidir. Yeni doğan her bebek, mutlaka muayene edilerek işitme duyusu kontrol edilmelidir. Koruyucu hekimlik hizmetleri ile olası engelin önüne geçilebileceği, erken tanı ile etkili tedavi-egitim verilebileceği unutulmamalıdır. Her çocuğun büyüme ve gelişmesi izlenmelidir. Orta kulak enfeksiyonlarının hızlı ve etkili tedavisi yapılmalıdır. Orta kulak iltihabı uygun bir şekilde tedavi edilmezse işitme kaybı ve beyne yayılan iltihaplar ortaya çıkabilecektir. Bu hastalığın ilk belirtisi işitme kaybı olup, genellikle geniz eti büyük olan çocuklarda görülür. Gerekli tedavi yapılmazsa kalıcı işitme kaybı ortaya çıkabilir.

İşitme kaybı olan çocukların değerlendirilmesi ekip çalışmasını gerektirir. Bu ekipte kulak burun boğaz uzmanı, pediatrist, nörolog, psikiyatrist, psikolog, odyolog, eğitim odyoloğu, özel eğitimci, çocuk gelişimci ve sosyal hizmet uzmanı bulunmalıdır.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşitme yetersizliği konusu ile ilgili sorular ve cevapları içeren eşleştirme kartları hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ İşitme yetersizliği konusunu inceleyiniz.	➤ İncelemelerinizde, çeşitli kaynaklardan ve internetten yararlanınız.
➤ İşitme duyusu konusunu inceleyiniz.	➤ Konuyu ve alt başlıklarını dikkatlice okuyunuz.
➤ Çalışmanız için gerekli materyalleri hazırlayınız.	➤ Eşleştirme kartlarını hazırlamak için konuyla ilgili kaynakları, makas, karton, kalem cetvel gibi gerekli malzemeleri masanıza yerleştiriniz.
➤ Kartlarınıza yazmak için soruları ve cevapları hazırlayınız.	➤ Soru ve cevapların anlaşılır ve net olmasına dikkat ediniz
➤ Eşleştirme kartlarınızı hazırlayınız.	➤ Dilediğiniz iki renk fon kartonlarının birine soruları diğerine cevapları kullanmak üzere 8 × 10 cm olacak şekilde eşit boyutlarda kesiniz. ➤ Hazırladığınız soruları istediğiniz bir renkte bir kartona, cevapları da diğerine yazınız.
➤ Hazırladığınız kartları arkadaşlarınıza uygulayınız.	➤ Her arkadaşınızın çalışmaya katılımını destekleyiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Kulak kepçesi, dış kulak kanalı ve kulak zarı kulağın bölümlerinden hangisinde bulunur?
A)Dış kulak
B)Orta kulak
C)İç kulak
D)Koklea (salyangoz)
E)Östaki borusu
2. Aşağıdakilerden hangisi dış ve orta kulak arasındaki basıncın dengelenmesini sağlayan yapıdır?
A)Kulak zarı
B)Oval pencere
C)Östaki borusu
D)Kulak kepçesi
E)Salyangoz
3. Vücudun dengesini sağlayan yarım daire kanalları kulağın hangi bölümünde yer alır?
A)Dış kulak
B)Orta kulak
C)İç kulak
D)Salyangoz
E)Oval pencere
4. İşitmenin gerçekleşmesi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlış verilmiştir?
A)Sesin olması
B)Sesin kulağa ulaşması
C)Sesin insan kulağının alabileceği frekans ve şiddette olması
D)İşitme yolunda kalması
E)Merkeze ulaşması ve merkezce algılanması
5. Belli bir sese kaynaklık eden cismin titreştiren güç, sesin özelliğini etkiler ve belirler. Ölçü birimi desibeldir. Bu özellikler ses ile ilgili aşağıda verilen hangi kavramla ilgilidir?
A)Sesin yoğunluğu
B)Sesin tınısı
C)Sesin kalitesi
D)Sesin frekansı
E)Sesin şiddeti

6. Aşağıdakilerden hangisinde işitme yetersizliğinin derecesine göre verilen özellik yanlıştır?
A)16-25 dB-Bazı sesleri (çağlayan sesi, yaprak hışırtısı gibi) duyar.
B)41-55 dB-Karşılıklı konuşmaları anlamada güçlük çeker.
C)56-70 dB-İşitme cihazı olmadan da konuşmaları anlar.
D)71-90 dB-Konuşma seslerini duyamaz.
E)91 dB ve üzeri-Çok yüksek şiddetteki sesleri duyabilir.
7. Aşağıdakilerden hangisi işitme yetersizliği olan çocuğun dil gelişimi özellikleri ile ilgili olarak doğru verilmiştir?
A)İşitme yetersizliği olan çocukların anne-babası onunla iletişim kurabilmek için çocukla göz kontağı kurmak zorunda değildir.
B)İşitme yetersizliği olan çocukta 9. Aydan sonra ses taklitleri ortadan kalkar, sesin kaynağına yönelme davranışı görülmez.
C)Zamir, takı ve sıfatların kullanımında hata yapmazlar.
D)Kelime hazinesi normal işitenlere göre daha hızlı gelişir.
E)İşitme kayıplı çocuklar aynı kelimeye ait birden fazla anlamı yorumlayabilirler.
8. İşitme organımız kaç bölümden oluşur?
A)2
B)3
C)1
D)4
E)5
9. İç kulakla ilgili, aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?
A)Salyangoz şeklindeki koklea iç kulaktır.
B)Östaki tüpünü içerir.
C)Dış kulak yolundan kulak zarı ile ayrılır.
D)Çekiç, örs ve üzengi adı verilen kemikçikler buradadır.
E)Kulak kepçesi ve kulak kanalından meydana gelir.
10. İnsan kulağı, yaklaşık olarak hangi frekanstaki sesleri duyabilir?
A)0-110 Hz
B)16-20 Hz
C)20-16000 Hz
D)110-16 Hz
E)16-20000 Hz
11. İşitme yetersizliğinin sınıflandırılması ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?
A)İşitme yetersizliğinin derecesine göre sınıflandırma yapılır.
B)İşitme yetersizliğinin oluş zamanına göre sınıflandırma yapılır.
C)İşitme yetersizliğinin nedenlerine göre sınıflandırma yapılır.
D)İşitme cihazının türüne göre sınıflandırma yapılır.
E)İşitme yetersizliğinin oluş yerine göre sınıflandırma yapılır.

12. Aşağıdakilerden hangisi işitme yetersizliğinin doğum sonrası nedenleri arasında yer almaz?
- A)Çocuğun geçirdiği hastalıklar
 - B)Kronik orta kulak iltihabı
 - C)Yüksek sese maruz kalma
 - D)Kan uyuşmazlığı
 - E)Baş ve kulaklara şiddetli darbe olması

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

ÖĞRENME KAZANIMI

Uygun ortam sağlandığında işitme yetersizliği olan bireylerin eğitim şekillerini açıklayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- İşitme yetersizliği olan bireylerin özelliklerine uygun eğitim şekillerini çeşitli kaynaklardan ve internetten araştırınız.
- Araştırmalarınızdan elde ettiğiniz bilgileri uygun fotoğraflarla destekleyerek sunu oluşturacak şekilde bir rapor hâline getirip, arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. İŞİTME YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERİN EĞİTİMLERİ

İşitme yetersizliği konuşma dilinin kazanılmasını olumsuz yönde etkiler. Bu nedenle işitme yetersizliği olan bireylerin toplumsallaşmaları ve eğitimleri güçleşmekte ve bu durum biyolojik bir engel olmaktan öteye giderek, bireyin tüm yaşamını etkilemektedir. İşitenler gibi, işitme yetersizliği olan bireyler de dil gelişimini sağlayan doğuştan gelen becerilere sahiptirler. Ancak, temel sorun bu potansiyelin nasıl ve ne biçimde işlevsel kılınacağıdır. İşitme yetersizliği olan bireylerin eğitiminde başlangıçtan bu yana yöntem tartışmaları süregelenmiştir.

Geleneksel olarak, bu uyumsuzluğun iki yanını işitme engellilere sadece konuşma eğitimi verilmesi gerektiğine inanan sözelciler ve işitme engellilerin sadece işaret dili ile iletişim kurmaları gerektiğine inan işaretçiler oluşturmuşlardır. Dilin kazanılması ve gelişmesinin eskiden düşünüldüğünden daha karmaşık olduğunun kabul edilmesinden bu yana, bu iki yaklaşım arasındaki farklılık azalmıştır. Günümüzde işitme yetersizliği olan bireylerin kazanabileceği dil ve iletişim biçimleri geçmişte olduğundan çok daha fazla çeşitlenmiştir.

Özel eğitim okullarında işitme yetersizliği olan bireylere okul öncesi, ilk ve ortaokul ile orta öğretim düzeyinde eğitim verilmektedir. Ayrıca normal eğitim veren okullarda eğitime devam eden işitme yetersizliği olan çocuklar, yetersizlik düzeyine göre kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi alırlar. İşitme yetersizliği olan bireylerin orta öğrenimlerini de kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi şeklinde, normal orta öğretim kurumlarında sürdürmeleri teşvik edilmektedir.

İşitme yetersizliği olan çocukların eğitiminde, doğal işitsel-sözel yöntem, işaret yöntemi, total(tüm) iletişim yöntemi, iki dil yöntemi kullanılmaktadır.

➤ Doğal işitsel-sözel yöntem

Bu yöntem ile işitme yetersizliği olan çocuklar işiten çocuklar gibi ana dillerini kazanabilirler ve işiten çocuklardaki dili kazanma süreçlerini gecikmeli de olsa takip edebilirler. Burada amaç konuşma dilinin kalıplarla öğretmek yerine, doğal yaşantılar içinde işitsel algının geliştirilmesine olanak sağlamaktır. İşitme cihazı kullanılması bu yöntemde büyük önem taşımaktadır.

İşitme cihazları sesin şiddetini artırarak, kişinin sesi fark etmesini sağlar ancak işitme kaybını düzeltmez. Var olan işitme kalıntısının en etkili biçimde kullanılmasına yardım eder. Odyolojik değerlendirmeler tamamlandıktan sonra işitme yetersizliği olan birey için en uygun işitme cihazı seçilir.

İşitme cihazları mikrofon, yükseltici ve alıcı olmak üzere üç kısımdan oluşur. Birçok türü vardır. Bunlar; cep tipi işitme cihazları, kulak arkası işitme cihazları, kulak içi işitme cihazları, kanal içi işitme cihazlarıdır ve bu cihazlardan yararlanamayan işitme yetersizliği olan bireyler için, koklear implant (biyolojik kulak), uygulaması yapılmaktadır. İşitme yetersizliğinin oluş yeri işitme yetersizliğinin derecesine bağlı olarak koklear implant uygulamasına karar verilir. Her koklear implant kullanıcısı için implant sistemi kişiye özel olarak programlanır. Programlama odyolog tarafından yapılır.

Resim 2.1: İşitme cihazları

Koklear İmplant, İşitme yetersizliği olan çocuğun eğitiminde kullanılan önemli bir cihazdır. İşitme yetersizliği olan öğrenciye, erken tanı konulması ile beraber cihaz kullanılmaya başlanır. Cihazın tam kapasitede çalışması ile var olan işitme kalıntısı en üst seviyede kullanılabilir. Cihazın işitme yetersizliği olan çocuğa yararlı olabilmesi için dikkat edilmesi gereken özellik ise, cihazın bakım ve kullanımıyla ilgili bilgilerdir. İşitme yetersizliği olan çocuğa uzman tarafından önerilmiş en uygun cihaz sağlandıktan sonra işitme cihazını en verimli şekilde kullanabilmesi için bazı konulara dikkat edilmelidir.

- İşitme cihazını en verimli şekilde kullanabilmesi için dikkat edilmesi gereken konular:
 - Sabah kalktığında takması ve yatana kadar çıkarmaması alışkanlığı edin-dirilmelidir.
 - Kulak kalıbının kanalının temiz tutulmasına ve tıkalı olmamasına dikkat edilmelidir. Ilık su ile temizlenmeli ve içinde su kalmamasına dikkat edilmelidir.
 - Cihazın ses ayarı önerilen düzeyde tutulmalıdır.
 - Cihazın pilleri sık sık kontrol edilmeli, kullanım süreleri bilinmeli, yedek pil buldurulmalıdır. (Pilin artı ve eksi yönünde takılmasına dikkat edil-melidir).
 - Cihaz, sudan ve aşırı tozdan korunmalıdır (Bunun için yağmurlu havalarda veya çok tozlu ortamlarda cihaz kulaktan çıkartılmalı ve korunmalı-dır.).
 - Cihaz, kırılmaması ve kişiye rahatsız etmemesi için yatarken çıkarılmalı ve cihaz kapatılmalıdır.
 - İşitme cihazında ötme sesi varsa;
 - Hortum delik olabilir.
 - Kulak kalıbı kulağa tam yerleşmemiş olabilir.
 - Kulak kalıbı kulağa küçük geliyor olabilir (Kulak kalıbı öğrencinin fiziksel gelişimine bağlı olarak, belli aralıklarla yenilenmelidir.).
 - Ses ayarı yüksek olabilir (Her işitme yetersizliği olan çocuğun işitme kaybına uygun ses ayarı vardır. Bu bilgi, ilgili uzman kiş-i-lerden edinilmeli ve cihazın uygun ses ayarında durmasına dikkat edilmelidir.).

Doğal işitsel-sözel yöntem ile hazırlanan programlar kapsamında işitme eğitimi, du-daktan okuma, ipuçlu konuşma, ses eğitimi, ekleme eğitimi ve konuşma eğitimi yer al-maktadır.

➤ **İşaret yöntemi**

İşaret yöntemi işitme yetersizliği olan bireyler arasında geliştirilmiş bir yöntemdir. İşaretler sözcükleri değil, cümle ve kavramları ifade etmektedir. İşaret yöntemi, özellikle çok ileri derecede işitme kaybı olanlar tarafından kullanılan bir iletişim şeklidir. Parmak alfabesi ve işaret dili bu yöntem içerisinde yer alır.

➤ **Total (tüm) iletişim yöntemi**

Sözel iletişim ve işaret yöntemlerinin yararlı yönlerini alarak işitme yetersizliği olan bireyin bulunduğu toplulukta geçerli olan tüm iletişim yollarından yararlanılmasını amaçlayan bir yöntemdir. Bu yöntem bireysel farkların ve bireysel ihtiyaçların önemini vurgulamaktadır.

➤ **İki dil yöntemi**

İşitme engellilerin eğitiminde yeni sayılabilecek bir yöntemdir. Genel olarak erken yaşlarda iki dilin eş zamanlı öğrenilmesine dayanmaktadır. Bazı uzmanlar işitme yetersizliği olan bireylerin eğitiminde işaret dilinin ilk dil, sözel dilin ikinci dil olarak öğrenilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu yaklaşımda, çocuğun yaklaşık bir yaş civarında işaret dilini öğrenerek iletişim boyutundaki tüm sorunlarını çözümlenerek akademik bilgilere hazır bir hale gelmiş olacağı düşünülmektedir.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşitme yetersizliği olan bireylerin eğitimleri ile ilgili sunum hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çevredeki özel eğitim merkezlerini, işitme yetersizliği olan bireylere yönelik eğitim veren okulları, işitme yetersizliği olan çocuklarla ilgili sivil toplum örgütlerini araştırınız.	➤ Bu yerlerin tespitinde internetten ve ilgili kişilerden yararlanınız.
➤ Araştırdığınız kurumlara giderek, yetersizliği olan bireylerin eğitimlerine ilişkin bilgi ediniz.	➤ Gideceğiniz kurumlardan çalışma yapmak için gerekli izinleri alınız.
➤ Çalışmanız sırasında edindiğiniz bilgileri destekleyecek uygun fotoğraf ve kamera çekimleri yapınız.	➤ Kurumlardan yapacağınız fotoğraf ve kamera çekimleri için gerekli izinleri alınız.
➤ İşitme yetersizliği olan bireylerin eğitimleri ile ilgili bilgi ve görselleri kullanarak bir sunu hazırlayınız.	➤ Hazırladığınız sunuda incelediğiniz bütün eğitim yöntemlerine yer veriniz.
➤ Hazırladığınız sunuyu öğretmen ve arkadaşlarınızla paylaşınız.	➤ Sunum esnasında düzgün cümleler kurmaya ve Türkçeyi iyi kullanmaya dikkat ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () İşitme yetersizliği olan bireylerin eğitimlerinde Doğal İşitsel-Sözel yöntemin amac; konuşma dilinin kalıplarla öğretmek yerine, doğal yaşantılar içinde işitsel algının geliştirilmesine olanak sağlamaktır.
2. () Özel eğitim okullarında işitme yetersizliği olan bireylere okul öncesi, ilk ve ortaokul ile yüksek okul düzeyinde eğitim verilmektedir.
3. () İşitme yetersizliği sadece biyolojik bir engeldir, bireyin tüm yaşamını etkilemez.
4. () İşitme yetersizliği olan bireylerin orta öğrenimlerini de kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi şeklinde, normal orta öğretim kurumlarında sürdürmeleri teşvik edilmektedir.
5. () İşaret yöntemi işitme yetersizliği olan bireyler arasında geliştirilmiş bir yöntemdir.

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

6. İşitme yetersizliği olan çocukların eğitiminde,, işaret yöntemi, total (tüm) iletişim yöntemi, kullanılmaktadır.
7. yöntemi bireysel farkların ve bireysel ihtiyaçların önemini vurgulamaktadır.
8. İşitme cihazları, yükseltici ve alıcı olmak üzere üç kısımdan oluşur.
9. İşaret yöntemi, özellikle derecede işitme kaybı olanlar tarafından kullanılan bir iletişim şeklidir.
10. Her koklear implant kullanıcısı için implant sistemi kişiye özel olarak programlanır. Programlama tarafından yapılır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme” ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

İşitme yetersizliği olan bireylerin özellikleri ve eğitimleri konusunda ilgili kişilerle görüşünüz ve edindiğiniz bilgileri raporlaştırınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ İşitme yetersizliği olan bireylere eğitim veren kurumları ve bu kurumlarda çalışan personeli araştırınız.	➤ Özel eğitim kurumlarını ve bu alanda çalışan ilgili personeli internetten ve çeşitli kaynaklardan yararlanarak araştırınız.
➤ Gideceğiniz kurumda ilgili kişilerle görüşmek için konuyla ilgili bir form ve sorular hazırlayınız.	➤ Formun ve soruların hazırlanmasında modülünüzden yararlanınız ve öğretmenlerinize danışınız.
➤ İşitme yetersizliği olan bireylerin özellikleri ve eğitimleri ile ilgili kişilerle görüşmelerinizi yapınız.	➤ Gideceğiniz kurumlardan, görüşme için gerekli izinleri alınız.
➤ Görüşmeniz sırasında edindiğiniz bilgileri destekleyecek bilgi ve dokümanları görüşme yaptığınız kişilerden ve diğer kaynaklardan ediniz.	➤ Hazırlayacağınız raporu destekleyecek bilgi ve dokümanları ediniz.
➤ İşitme yetersizliği olan bireylerin özellikleri ve eğitimleri ile ilgili edindiğiniz bütün bilgi ve dokümanlar ve görüşme formlarından yararlanarak bir rapor hazırlayınız.	➤ Raporunuzda edindiğiniz bütün bilgilere yer vermeye, düzgün cümleler kurmaya ve Türkçeyi iyi kullanmaya dikkat ediniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. İşitme yetersizliği olan bireylere eğitim veren kurumları ve bu kurumlarda çalışan personeli araştırınız mı?		
2. Gideceğiniz kurumda ilgili kişilerle görüşmek için konuyla ilgili bir form ve sorular hazırladınız mı?		
3. İşitme yetersizliği olan bireylerin özellikleri ve eğitimleri ile ilgili kişilerle görüşmelerinizi yaptınız mı?		
4. Görüşmeniz sırasında edindiğiniz bilgileri destekleyecek bilgi ve dokümanları görüşme yaptığınız kişilerden ve diğer kaynaklardan edindiniz mi?		
5. İşitme yetersizliği olan bireylerin özellikleri ve eğitimleri ile ilgili edindiğiniz bilgi ve dokümanlar ve görüşme formlarından yararlanarak bir rapor hazırladınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	A
2	C
3	C
4	D
5	E
6	C
7	B
8	B
9	A
10	E
11	D
12	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Yanlış
4	Doğru
5	Doğru
6	Doğal işitsel-sözel yöntem/iki dil yöntemi
7	Total (Tüm) iletişim
8	Mikrofon
9	Çok ileri
10	Odyolog

KAYNAKÇA

- AKÇAMETE Gönül, İşitme Engellilerin Eğitiminde Öğretmen El Kitabı, MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara, 2003.
- ARAL Neriman, Figen GÜRİSOY, Özel Eğitim Gerektiren Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş, Morpa Kültür Yayın Ltd., İstanbul, 2007.
- Ataman, Ayşegül, Özel Eğitime Giriş, Gündüz Eğitim ve Yayınları, Ankara, 2003.
- BİLİR Şule, Özürlü Çocuklar ve Eğitimi, Ankara, 1986.
- Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Yol Haritası, MEB Yayınları, Ankara, 2004.
- ÇAĞLAR Doğan, İşitme Özürlülere Konuşma Öğretimi, Ankara, 1985.
- ENÇ Mitat, Doğan ÇAĞLAR, Yahya ÖZSOY, Özel Eğitime Giriş, Ankara, 1981.
- <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/39/44/369.pdf>
- <http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/cocukgelisim/moduller/ozelegitimdeturkcediletkinlikleri.pdf>
- İşitme Engellilerin Eğitimlerinde Kullanılan yöntemler
- Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği
http://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_05/29103347_zeleitim.pdf
- Özel Eğitimde Türkçe Dil Etkinlikleri.
- ÖZSOY Yahya, Mehmet ÖZYÜREK, Süleyman ERİPEK, Özel Eğitime Giriş, Karatepe Yayınları, Ankara, 1997.
- TURAN Figen, Gözde GÜL, Okumanın Erken Dönemdeki Habercisi, Ses bilimsel Farkındalık Becerisinin Kazanımı, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Ankara, 2008.